

Uppdraget

-Entreprenörskap for nyankomme

Prosjektperiode 2017-01-01 – 2019-12-31   Ärende ID: 20201199

Innehållsförteckning

1. Sammanfattning	4
2. Bakgrund	6
3. Mål, resultat og forventede effekter	7
4. Prosjektorganisasjon	13
5. Indikatorer	14
6. Grenseoverskridende merverdi	15
7. De horisontella kriterierna	16
8. Informasjon og kommunikasjon	18
9. Forankring av prosjektets resultat og effekter	20
10. Aktiviteter og økonomi.....	21
11. Forslag og ideer.....	22

1. Sammanfattning

Oppdraget har vært et grenseoverskridende samarbeid mellom Østfold og Fyrbodalen. Målet med interregprosjektet "Oppdraget" er å gi nyanlännda ungdomar på språkintroduktionsprogrammet förutsättningar för att bo och verka i ett lokalt samt gränsöverskridande samhälle. Vi gir elevene verktøy slik at de er bedre rustet til egne yrkesvalg, de får kunnskap om bedriftsetablering og forståelse for hvordan det nordiske samfunnet fungerer. Dette vill i sin tur bidra til ökad sysselsättning og etablering av nye företag.

Vi har under en treårsperiode tillsammans med lärare och nyanlännda elever anpassat våra läromedel till målgruppen. Vi har skräddarsytt en modell for entreprenörskapsutbildning. Fokus ligger på de sociala och medborgerliga kompetenserna samt initiativförmåga, företaggaranda och möjligheter på andra sidan av grensen.

Genom att använda oss av lärare och elever på bägge sidor av gränsen och under flera olika årskullar, kan vi nå en kritisk massa och utifrån dessa resultat och erfarenheter skapa en modell som utan interreg.prosjektet inte varit möjligt resursmässigt i våra organisationer.

Det gränsöverskridande entreprenörskapsarbetet har skett på flera plan. Vi har fått respons på att ett samarbeide mellan organisationerna, skolorna och näringslivet över landgränserna har gett inspiration och nya kunskaper till pedagoger och elever i respektive land. Vi har olika skolkulturer, pedagogik och läroplan/rammeplan, vilket har resulterat i nya tankebanor och lösningar i gränsregionerna.

Utan detta interregprosjekt ser vi at vår målgrupp nyanlännda samt målgruppens i vårt gränsområde inte tagit del av de entreprenöriella läromedel som våra organisationer innehar.

I projektet har det varit en mängd aktiviteter som till exempel elevinspiration/rekrytering, lärarinspiration och fortbildning, erfaringsutväxling mellan norske och svenske lärare och gjennomføring av programmen i klassrummen. Vi har også hatt messer på begge sider av grensen, med besök fra andre sider av grensen. Aktiviteterna har skett dels regionsvis, men även gränsöverskridande.

Elevene som har deltatt i prosjektet har oppnådd personlig vekst, de samspiller mer i samhället och har lært hvordan de skal samarbeide. De har trent på og lært språk, de har fått en større evne til å ta initiativ. De har fått et større nettverk og ökt tro på seg selv och ser fler vägar till sysselsättning. Og selvfølgelig har de lært seg om hvordan jobbe entreprenörielt. Pedagogerna har fått nye verktøy och støtte til att jobba entreprenörielt genom prosjektet.

Vi har nått målen med prosjektet. Vi har visat att det finns möjligheter i det egna samhället och tvärs över gränsen. En del av elevene har kunnet förflytta sig och få se med egne ögon, medans en del elever inte haft möjligheten på grund av ulike opphållstillstand.

Modellen vi har utviklet ger våra nationella organisationer nye sätt att jobba med våra läromedel gentemot en ny gruppe – vår unga nyanlännda. Modellen er tilgjengelig for lærere på våre respektive nasjonale plattformer, dette gir oss et nasjonalt og bærekraftig nettverk for pedagoger og skoler. Vi har i tillegg laget en film som informerer og inspirerer andre til å jobba med entreprenørskap og nyankomne.

Summary

”Oppdraget” (~”the Mission”) has been a cross-border collaboration project involving the Norwegian region Østfold and the Swedish region Fyrbodal.

The overall goal set for this interreg-project is to provide young people - studying Swedish/Norwegian in classes for young immigrants – with knowledge and tools to facilitate their future career choices. They will also learn more about how to start a business, and in order to do so they learn more about the Swedish/Norwegian society and how to interact with it. This will lead to a higher employment rate new businesses.

During a three year period we have (together with teachers and students) adjusted our educational materials to the needs and wishes of our target group, and hence created a custom-made model for teaching entrepreneurship. This model focuses on developing social skills, as well as entrepreneurship and the ability to take initiative – in a new society.

This interreg-project has enabled us to work with teachers and students (on both sides of the border) throughout several years, and consequently we have been able to reach a critical mass of knowledge and experience which has made it possible to create a working model. This would not have been possible without Interreg providing crucial resources to our organizations.

The cross-border collaboration on entrepreneurship has been carried out on several different levels, and we have learnt that this exchange has been inspiring and educative for our two organizations, people in business and of course: for students and teachers. Different school cultures and different curriculums in the two countries have been a source of inspiring discussions for new ways of thinking. Without this interreg-project these teachers and students would not have been given the opportunity to work with our educational materials.

The educational materials we have customized are “Vårt lokalsamfunn” (Our society), “Se mulighetene” (See the Opportunities), “Sjef i eget liv” (Be your own boss), “Fra utdanning til jobb” (From school to work) and “Ungdomsbedrift” (Young Enterprise).

Based on pedagogical needs the teachers choose the educational materials suitable for their particular classes. The teachers choose to work with all of the materials provided in our model, or they pick and choose one or two that fit their classes’ needs. We provide customized booklets (developed together with teachers) with advice and tips to all our materials. We have also visualized a great deal of the educational material in order to support and enhance communication when language difficulties and cultural barriers turns out being an obstacle.

The students participating in the project have achieved a positive individual development, they interact more in society and have learnt how to cooperate. They have practiced their new language skills, and improved their ability to take initiative. They have got themselves a bigger network of contacts, a greater self-confidence, and they see new ways to employment. And of course: They have learnt how to work in an entrepreneurial way. As a result of the project the teachers have received new tools and suitable support to enable an entrepreneurial way of teaching.

The cross-border entrepreneurial work has been carried out on many levels, for example through the cross-border (Sweden-Norway) regional exchange between schools, teachers, students and student companies.

The project has included many activities and events, for example: start up-meetings to recruit, motivate and inspire new students. Meetings to inspire, educate, and encourage teachers to take on the challenge of a new way of teaching. Later, when the teachers had begun working with one (or more) material in the classroom, reoccurring evaluation and exchange meetings have been organized to share new experiences among Swedish and Norwegian teachers. Trade fairs on both sides of the border have been arranged, and have been attended by the cross-border regions respectfully. Various activities and events have been arranged within the regions as well as together with the partner region in question. Sometimes we have had to adjust our plans and find new ways forward due to unexpected circumstances for teachers and students.

The model we have developed enables our nationwide organizations to work with our educational materials in a new way – adapted to our target group: young immigrants. In order to spread the word and encourage teachers to use our model all over the two countries, we have presented our results and our model to the nationwide organizations in both Sweden and Norway – which make up a substantial network of teachers and schools. We have also published our model on UF's/UE's digital platforms to make our results and our model easily accessible for teachers and schools anytime; this to ensure sustainability when it comes to using our model – and of course: enable a wider spread of our educational materials and developed model. To enhance the latter we have also produced a film which will inspire more teachers to work in an entrepreneurial way with young immigrants in Sweden and Norway.

2. Bakgrund

Båda våra regioner har under de senaste åren berikats med nya människor från olika kulturer. Vi saknade anpassade utbildningar, material samt resurser för att nå de nyanlända ungdomarna.

Det var stor interesse for prosjektet i skolene og kommunene. Skolene hadde lite ressurser til selv å anpasse entreprenørskapsprogram til denne målgruppen. Där var vi en viktig aktör, dels för skolorna, men också genom att ge eleverna ökad kunskap och träning i entreprenörskap genom våra olika program. Samtidigt fanns inte från vår sida stor kunskap om målgruppen och det var viktigt att vi tog tillvara på de resurser som fanns inom skolan. När anpassade material togs fram var ett samarbete av största vikt.

Forskning visar att elever som genomgått vår processutbildning, UF-företagande, tar med sig kunskapen och erfarenheten senare i livet och elever som drivit UF-företag:

- Har färre dagar i arbetslöshet
- Större sannolikhet att inneha en chefsposition
- Har 20 procent större sannolikhet att starta företag, som i sin tur har en högre omsättning och en längre livslängd.

När eleverna ges kunskap och träning i hur det är att driva ett eget företag och också ges möjlighet att jobba över gränsen, så ökar också sysselsättningsgraden hos målgruppen samt att fler företag startas.

3. Mål, resultat og forventede effekter

Prosjektet tar for seg innsatsområdet «Sysseletting» hvor vi skal øke den grenseoverskridende rørligheten på arbeidsmarkedet. Målet med projektet var å gi ungdommene forutsetninger for å bo og verka i ett lokalt samt gränsöverskridande samhälle och att ge dem verktyg och kunnskap till framtida yrkesval vilket i sin tur bidrar till ökad sysselsättning och etablering av nya företag. Detta har vi gjort genom en anpassad entreprenörskapsutbildning där fokus låg på de sociala och medborgerliga kompetenserna samt initiativförmåga och företaganda.

Måloppnåelse

Vi har nådd de kvantitative målene vi har satt i prosjektet som er beskrevet under indikatorer. Når det gjelder de kvalitative målene for prosjektet, var disse som følger:

- Motivation till språkträning
- Interaksjon med det svenska / norske samhället
- Bygger nettverk rundt ungdomarna för fortsatt utveckling
- Lyfter talanger och stärker sjölvkänsla hos deltagarna
- Skapar förebilder och tränar ta-sig-församhet
- Identifierar möjligheter för unga att hitta fortsatt väg till sysselsättning efter skolan
- Stärker og kompetensutvecklar pedagoger som undervisar målgruppen
- Skapar positive eksempel att sprida nasjonellt

Motivasjon til språktrening

Når det gjelder motivasjon til språktrening, har vi mottatt gode tilbakemeldinger på at vårt prosjekt har bidratt til at de nyankomne elevene har hatt en særs god språkutvikling gjennom å ta del i våre entreprenørskapsprogram. Dette gjelder alle våre program som er en del av prosjektet. I følge våre evalueringer med elever og lærere fortelles det at programmet gir god språktrening. Lærere uttaler

«Eleverna har fått många tillfällen att öva nya ord som har med samhället att göra, men också vardagssvenska i diskussioner om prioriteringar i stadsbyggandet, demokratiövningar där man fått argumentera för sin sak osv. Att arbeta med Vårt Samhälle har varit populärt och intressant, och elevgrupper frågade när det var deras tur.» När det gjelder bedriftsprogrammet sies det at «Elevene har hatt stor progresjon i formelle brev, søknader og på framføringer.» «Språktreningen settes i en kontekst og blir veldig relevant. Elevene er veldig «med» når de opplever at det ligger tett opp til virkeligheten.» «Genom UF har eleverna frågat och lärt sig vad man ska säga till en kund, vilket gjort att eleverna känt sig tryggare och säkrare ute på praktiken.» «Begrepp som eleverna lärt sig genom UF har vi sedan kunnat känna igen i andra kurser»

På vårt spørsmål om de har utviklet sin begrepsforståelse får vi følgende tilbakemeldinger: «Absolutt! Hele veien.» «Ja, helt klart. Programmene fyller også begrepene med innhold.» «I høyeste grad, men her har programmene også utviklingsmuligheter.» «Eleverna har lært sig många nya ord – många ord som är viktiga att förstå (yrken, samhällsfunktioner mm) för att förstå samhället, demokrati osv.» «Vi har jobbat medvetet med elevernas språkutveckling».

«Begrepp som eleverna lært sig gjennom UF har vi sedan kunnat känna igen i andra kurser.» «Eleverna har utvcklats språkligt och även som personer».

Vi har selv opplevd elever som har uttalt at de må lære seg bedre svensk/norsk, fordi de trenger det både for å skrive rapporter og for å kommunisere med kunder og øvrig nettverk. Konklusjonen på om prosjektet har gitt motivasjon til språktrening, er helt klart ja. Både i forhold til tilbakemelding fra elever og pedagoger.

Interaksjon med det svenska / norske samhället

Når det gjelder interaksjon i det svenske/norske samfunnet har vi fått tilbakemelding om at våre program i stor grad bidrar til integrering og nettverksbygging. Kanskje spesielt programmene «Vårt lokalsamfunn» og bedriftsprogrammene.

Lærerne uttaler: «Först när man förstår och känner till samhället man bor i vågar man ge sig ut i det. Vårt Samhälle har fungerat jättebra för att ge eleverna en grundläggande förståelse.» «Genom att lära känna samhället vågar man tänka framåt. «Jag har en framtid», vilket inte är självklart i alla kulturer där nuet är det som gäller och det som händer i framtiden bestäms av andra, eller högre makter.»

«Vi hadde fine verdidiskusjon underveis, spesielt i forhold til en arbeidsgivers forventninger.» «Det å ha fokus på personlig økonomi og lære om dette, er noe har elevene enormt behov for. Bedre økonomi bidrar også til integrering.»

«I flera invandrarkulturer har det skapats egna system för hjälp-/bankfunksjoner och det är därför viktig at eleverna får lære sig hur det svenska samhället fungerer og at det finns möjligheter, varför man betalar skatt – og vad man får tillbaka (og varför man INTE fick det i hemlandet).» En utfordring på enkelte skoler er at de nyankomne elevene holder til i fysiske adskilte delar i forhold til resten av skolen. Dette gjelder først og fremst på svensk side. Dette vanskeliggjør interaksjonen med svenske elever i skolehverdagen.

Vi har støtt på några hinder langs vägen i form av avhopp, utvisade elever, oroliga elevgrupper og skolor som inte kommit igång fast ambitionen varit att köra igång. Det vi fått erfara är att på svensk sida förflyttas ungdomarna mellan kommunerna pga att boenden stängs, vilket gör att det ofta tillkommer elever i klasserna. Har de då redan valt idé og påbörjat att sälja i sina uf-företag, kan detta skapa diskussioner. Allikevel; vårt interregprosjekt bidrar til interaksjon i det norske og svenske samfunnet!

Bygger nettverk runt ungdomarna för fortsatt utveckling

Nettverksbygging ivaretas først og fremst gjennom bedriftsprogrammet. Elevene har uttalt at de gjennom å starte ungdomsbedrift har fått et nettverk som de ikke hadde tidligere. Gjennom å delta på arrangementer i regi av Ungt Entreprenørskap og Ung Føretagsamhet, har elevene utvidet sitt nettverk i veldig stor grad.

«At det kommer inviterte utenfra bidrar til brobygging og større nettverk. Vi har hatt besøk av både avis og ordfører.» «Att få vara med på den stora regionala mässan var viktig för eleverna – att vara där og ställa ut med sitt företag bland massa andra «svenska» ungdomar. De var stolte över vad de har gjort.» «Först *efter* mässan förstod eleverna själva hur mycket de lärt sig.» «Nu vet jag bättre hur jag ska göra og säga på praktiken, säger eleverna.»

I prosjektet har vi erfart at de fleste nyankomne har ikke det samme nettverket som svenske/norske elever. Gjennom at de jobber entreprenørielt, får de i mye større grad utvidet sitt nettverk. Næringslivsfolk, politikere, byråkrater og andre de møter på sin vei, blir et viktig nettverk. Vi har ved flere tilfeller sett at nye kontakter de får gjennom prosjektet, også blir nettverk som de bruker utenfor prosjektet.

Lyfter talanger og styrker selvkänsla hos deltagarna

Tilbakemeldinger fra elevene er at de følte seg anerkjent. De får økt selvfølelse gjennom mestring og har fått mer trygghet i forhold til egne evner.

Lederne av bedriftene har fått delta på våre lederseminar. Elevene som har deltatt på dette, er veldig fornøyde. De føler at de er på lik linje med de norske/svenske ungdommene og kan delta i diskusjoner sammen med andre UB/UF-ledere.

Lærerne uttaler: «När man kommer till ett nytt samhälle och inte känner någon får man börja på nytt och då är man «ingen». Självförtroendet är på botten och många vågar inte gå ut och interagera med det svenska samhället. När man lär sig grunderna i hur det svenska samhället fungerar, vågar man ge sig ut i det och interagera.»

«Eleverna har skaffat sig större självförtroende och bättre språk och kanske vågar de ringa det där viktiga samtalet till en arbetsgivare nu!

Gjennom «Oppdraget» har vi løftet fram talenter. Ledere har fått delta på lederseminar. Gode ungdomsbedrifter i prosjektet har vunnet priser og deltatt på de nasjonale messene.

Skapar förebilder och tränar ta-sig-församhet

Flere av våre ungdomsbedrifter/UF har nådd den nasjonale finalen. De blir forbilder for de nyankomne som kommer etter. I tillegg har vi i vårt materiell, framskaffet eksempler på forbilder blant nyankomne entreprenører og entreprenører fra elevens hjemland.

«Ved å drive UB får elevene; mer ansvar, lærer bedre å kjenne seg selv, får øve på presentasjon og ikke minst lære seg å skape en arbeidsplass.» «Genom UF har de skaffat sig kunskaper av olika slag som varit självförtoendestärkande inför praktiken (Språk, hur man uppför sig gentemot en kund, hur man pratar med en kund osv.)»

«Kanske vågar de nu ringa det där viktiga samtalet för att söka jobb som de inte vågade innan «Föreläsningen av Locker Room Talk var inspirerande för eleverna.»

«Vi har opplevd elever som er sprekkeferdige av stolthet etter å ha solgt sine produkter. De har vært på toppen av pallen i konkurranser hvor de har utkonkurrert sine norske medelever.»

Elevene sier: «Jeg har lært at det ikke er farlig å ringe til de i næringslivet. Jeg har fått avisen til å komme til skolen. Jeg har også snakket med ordføreren. Han sa at han skulle komme på vår matkveld.» De har fått holde foredrag for lærere i prosjektet. Gjennom dette har de blitt gode forbilder og har fått økt selvfølelse. De har også fått treffe andre nyankomne som har vært gode forbilder.

Väg till sysselsättning

At våre program bidrar til at elevene blir mer bevisste på og finner nye veier til sysselsetting har vi fått bekreftet.

Lærerne gir tilbakemelding om at «Fra utdanning til jobb ga elevene noen tanker om en alternativ yrkesvei og motivasjon til å kunne ta et oppgjør med foreldrenes/kulturens forventninger til yrkesvalg.»

«Perspektivet om flere veier til målet blir veldig godt belyst gjennom både programmene «Fra utdanning til jobb» og «Sjef i eget liv». De ser nye muligheter når de får oppleve erfaringene gjennom UB.» «Gjennom prosjektet fikk de mer trygghet på egne evner.»

«Genom Vårt Samhälle får eleverna lära sig vilken bredd av yrken det finns i det svenska samhället och att alla behövs. Att se att systemet kollapsar om man tar bort städ- och soparbetare visar eleverna att det viktiga är att skaffa sig ett jobb, inte att man har det jobb som har högst status eller är mest prestigé. Alla i samhället bidrar till att samhället fungerar. I samband med arbetet med Vårt Samhälle har lärarna också diskuterat drömjobb – och hur man tar sig dit. - Du kan påverka ditt liv. Det finns möjligheter om du vill och är beredd att jobba!»

«Eleverna har sett hur man kan vara entreprenör i samhället. Hur Trollhättan har byggts upp av entreprenörer och hur de själva kan vara entreprenörer i dagens samhälle.» «Eleverna har tränat sin förmåga att sälja» vilket är en viktig förmåga i många yrken.

Vi mener at gjennom prosjektet har elevene får større trygghet på egne evner. De får innsikt i at det er ulike veier til et yrke og blir motiverte til selvstendige valg. At elevene i tillegg ser mulighet for selv å bli entreprenør i framtiden, er en bekreftelse på forskning som har vært gjennomført på ordinære elever over tid.

Stärker och kompetensutvecklar pedagoger

Vi har lagt stor vekt på å gi påfyll til pedagogene i form av kurs og foredrag. Vi har invitert ressurser på området på flere samlinger underveis i prosjektet. Vi har også lagt til rette for erfaringsutveksling mellom pedagoger, mellom pedagoger og ressurspersoner og mellom pedagoger og elever. På tilbakemelding om de har fått styrket og kompetanseutviklet sin rolle som pedagog, svarer lærerne blant annet som følger:

«Absolutt! Programmene gir konkrete verktøy og også øvrige tips underveis.» «Gode arbeidshefter som kan brukes også videre i året. Nettsiden «Sjef i eget liv» er også flott egnet til gjenbruk/repetisjon.»

«UF som undervisningsmetode fungerer med den gruppe elever som lærerne har haft i undervisning, og verksamheten kommer fortsatta neste år. Det finns dock många svårigheter som inte löser sig själva eller ska förminskas. Många elever har mycket lite erfarenhet av att samarbeta och arbeta tillsammans i grupp. Svag grupptillhörighet har gjort att de t ex inte kommer till alla lektioner, tar ansvar, visar hänsyn i den mån lärarna helst skulle velat. Genom UF har man övat på att kalla, komma till och ha möte, något som har varit svårt för många elever. (Att jobba tillsammans i projekt/grupper är en ny färdighet för många.)»

«Det har varit svårt för eleverna att skaffa startkapital.» «UF-personalens stöd under året har behövts och uppskattats mycket.»

«UB har gitt mulighet for meg til å utvikle meg i veilederrollen.» «Jeg har brukt programmene i også i Utdanningsvalg.» «Programmet har satt meg i stand til å vise til relevans opp mot eksamen.»

«Ett bra sätt att diskutera hur det svenska samhället fungerar, t ex hur skattemedel används för att skapa trygghetssystem och samhällstjänster.» «Eleverna har blivit vana vid att rösta när de har olika åsikter om vad som ska göras.»

Gjennom at lærerne har fått kunnskap om å anvende nye program og har vært med på å utvikle en ny modell for gjennomføring av entreprenørskapsprogram, har de fått nye verktøy i sin pedagogiske praksis. De har også sett nye områder hvor de kan ta i bruk noen av programmene. De gir også tilbakemelding om positiv utvikling i sin veilederrolle.

Prosjektet Steena i Göteborg har jobbat med nyanlända och UF-företagande liknande som vi, men de har inte jobbat så mycket med att utveckla material eller använda våra andra läromedel. Så de har tagit del av material och erfarenheter ur vårt projekt. Vi har tagit del av deras bredd då flera starka UF-lärare börjat jobba på språkin introduktion och kulturen i Göteborg blev att man driver UF-företag för nyanlända. Så de har haft ett större underlag vilket gjort deras mässor och försäljningstillfällen intressanta för våra pedagoger och lärare att besöka.

Skapar positiva exempel att sprida nationellt

Gjennom prosjektperioden har vi tilpasset programmene, laget veiledninger og en modell som gjør at prosjektet kan spres nasjonalt. I tillegg har vi en god bildebank, powerpoint presentasjoner og film som enkelt kan brukes som inspirasjon. Gjennom presentasjoner på nettverkssamlinger med hele

organisasjonen på begge sider av grensen, har vi fått flere kollegaer som ønsker å ta dette videre. Vi har mottatt meget gode tilbakemeldinger fra nettverket både på svensk og norsk side. Materiellet er delt til hele nettverket. Det ligger på interne og eksterne nettressurser, slik at det er tilgjengelig for andre som ønsker å sette i gang.

4. Prosjektorganisasjon

Prosjektägare i Sverige är Ung företagsamhet Fyrbodalen och projektägare i Norge är Ungt Entreprenørskap i Østfold. Prosjektledaren leder det daglige arbeidet og er länken mellom i interregsekretariatet og prosjektgruppen. Prosjektledaren har forberett prosjektmøten samt vid dessa tillfällen haft uppföljning av prosjektets mål. Prosjektledaren har även varit ansvarig för sammanställning og rapportering till interregsekretariatet.

Då organisationerna har läromedel og entreprenörskunskaper, men inte haft någon förkunnskap om målgruppen, så har vi i prosjektet arbetat i ett nära samarbeide med pedagoger inom språkintrouduktionsprogrammen i utformandet av läromedlen/modellen.

Prosjektet har varit indelt i 6 ulike hovedaktiviteter: Prosjektledelse, kommunikasjon, programutvikling, gjennomføring, evaluering og spredning.

Gjennom hele prosjektet har vi hatt återkommande kommunikation. Kommunikation har skett genom fysiske prosjektmøten varje måned, samt mail og telefonmøten. Under dessa möten har vi diskutert, utbytt erfaringer og kompetensöverføring, planert aktiviteter, utvärderat og analyserat. Vi har tagit vara på varandras styrker og erfaringer og använt oss av dem i genomförandet av prosjektet. En bit in i prosjektet började vi dela dokument via dropbox og startade en chatt i appen whatsapp för att förenkla vår kommunikation.

Vi startade även en stängd facebookgrupp med de lärare som deltog i prosjektet för att även de skulle kunna inspireras og stöttas av varandras arbete. UF-lärarna har varit og är en mycket viktig gruppi arbeidet med att utveckla våra målområden i detta prosjekt. UF-lärarna är den målgrupp som finns kvar år efter år medan elevenna är nye för varje år. Lärarna besitter i de fleste fall mångårig erfaring som är viktig att ta vara på. Dessa lärare spelar en stor roll i att förankra idéer og arbete ute på skolorna.

Næringslivet har fått kontinuerlige oppdateringer om prosjektet gjennom ulike forum. Vi har hatt treff med rektorer, tjenestemenn, kommunen og politikere.

Vi har inriktat oss på de skoler som har språkintrouduktionsprogram og som visat ett interesse att delta kontinuerligt. De skoler som har tillfrågat og valts ut som medfinansierer har dokumentert erfaringer av att arbeta breitt og aktivt med UF-företagandet. Den ene skolan på svenska sidan hade dock så stort inntag av nyanlände att de fikk svært att organisere sig, vilket tyvärr gjorde att vårt samarbeide og medfinansiering i tid blev lidande under en periode av prosjektet.

Samarbeidet mellom UE Østfold og UF Fyrbodalen har fungerat mycket bra og det beror till stor del på grund av tidligere delte aktiviteter og prosjekt. Dette har gjort att vi lätt har hittat kommunikationsveger som funker för oss.

En post som vi skulle budgetert för var utbildning för oss medarbeidere i organisationerna. Det har

varit mycket regler att förhålla sig till samt nya kulturer som är viktigt att ha förståelse och kunskap om.

5. Indikatorer

För att mäta effekter av Interreg-programmet har ett antal indikatorer fastställts. För varje projekt står det i beslutet vilka dessa är och vilket utfall som förväntas.

Fyll i tabellen nedan med utgångspunkt i ert beslut/tilsagn och kommentera utfallet hittills.

Aktivitetsindikatorerna ska även rapporteras in direkt i Min Ansökan i samband med ansökan om utbetalning. Se manual för Min Ansökan på interreg-sverige-norge.com. 5. Indikatorer

510 deltagare i gemensamma initiativ för lokal sysselsättning och utbildning.

510 deltagare i kompetenshöjande insatser.

50 deltagande Lärare/Studie och yrkesvägledare: 50 (ink spridningskonferens)

460 deltagande elever, fördelat på 3 år.

År 1 Totalt har 73 elever och 16 lärare/studie och yrkesvägledare deltagit. (S)

Totalt har 39 elever och 10 lärare/rådgivare deltagit (N)

År 2 Totalt har 129 elever och 20 lärare S

Totalt har 93 elever och 18 lärare N

År 3 160 elever och 11 lärare (S) 129 elever och 5 lärare(N)

<i>Aktivitetsindikatorer enligt beslut</i>	<i>Målvärde enligt beslut</i>	<i>Hittills uppnått sedan projektstart</i>	<i>Kommentar</i>
50 deltagande Lärare/Studie och yrkesvägledare: 50 (ink spridningskonferens)	50	52	Vi fick inte genomfört en spridningskonferens, vi drog slutsatsen att det var mera ändamålsenligt att sprida på våra nationella nätverksamlingar och tillsammans med de pedagoger vi har involverat.
År 1: Sverige 60 Norge: 20	80	112	
År 2: Sverige 100 Norge: 50	150	234	
År 3: Sverige 150 Norge: 80	230	305	Vi har nått fler än planerat. Några har tagit del av hela projektet/alla program, medans andra har genomfört ett eller två läromedel/program.
Utarbetad modell: 1	1	1	
Nätverk: 3 (regionalt x 2 plus 1 gränsöverskridande, ink näringsliv och offentlig sektor).	3	3	

6. Grenseoverskridende merverdi

UE og UF er systerorganisasjoner og har mye felles som tilbys i begge land. Trots det, har vi ulike utdanningsprogram. Samtidig besitter vi ulike kompetenser og har haft ulike fokus i våre organisasjoner. Vi har derfor i dette prosjektet plukket det beste fra hver organisasjon og pedagoger og delt med hverandre. Grunnen til at vi har ulike kompetanse, er at det nasjonalt har vært ulike satsningsområder og at organisasjonene har valgt å fokusere på ulike områder. I og med at UE og UF er en del av Junior Achievement Europe, er vi forpliktet og vi har også et ønske om, at vi er hverandres naturlige samarbeidspartnere i et interregprosjekt.

Ved oppstart av prosjektet opplevde både svensk og norsk side en økad tilstrømning av flyktingar med ingen eller liten kunnskap om vår kultur, samhølsstruktur, arbeidsmarknad og utdanningsystem. Dette medførte at behovet for tilpassad utdanning og samhølsintroduksjon var stor.

I prosjektet har vi utviklat en modell for entreprenørskapsutdanning for ungdommar i språkintruduksjonsprogrammet. Modellen, som er anpassad for målgruppen, er baserad på eksisterende program frå respektive organisasjon. Vi har tatt utvalgte elementer fra respektive land og delt erfaring på tvers av landegrensene for å få en best mulig modell.

Vi har jobbet mye med erfarenhetsutbyte og nøytnersbygging mellom pedagoger i respektive region, dette då pedagogik og læreplan/rammeplan ser ulike ut, vilket har resulterat i nye tankebanor og løsningar i grønsregionerna. Vi har også kopplat saman nøytners av utdanningsaktører mellom regionerna i vårt område. Lærerne har fått et nettverk gjennom at vi har arrangert møter der de har delt erfaringer på tvers av landegrensen. Dette har inspirert utdanningsaktørene og pedagogene til egne samarbeid. I tillegg har elevene fått en større forståelse for omverdenen og internasjonalt samarbeid. Tyværr har inte alla av elevene kunnat resa øver landsgrønserna då dette førhindrats av opphøllstillstånd och de lagar som finns kring dette.

Genom utbyte av kompetenser og erfarenheter øver landsgrønserna, bidro prosjektet till att skapa mervärde och økad kvalitet for samtliga involverade parter. En utfordring for både pedagoger og elever, har tildels vært språk. Noen har hatt vanskeligheter med å forstå språket på andre siden av grensen. Vi har da vært behjelpelig og forklart på svensk eller norsk.

Vi så at vi gjennom å jobbe sammen øver landegrensene oppnådde en kritisk massa och genom dette en høyer og bedre kvalitet, enn om hver og en jobbet på hvert sitt hold. Prosjektet har utviklat våre organisasjoner och økat vår kompetens. Då dette prosjekt startade hade ingen av oss i prosjektledningen haft nøytn større kontakt med nyanlända elever och pedagoger som undervisar dem. Så genom att möta elever, pedagoger och eksterna föreläsare har vi lært oss vikten av visualisering når språket är en utmaning, att kulturella krockar även spelar stor roll i hur man oppfattar situationer samt att genom att forstå ett samhølle vågar man även agera i det. Genom dessa kunskaper kommer vi kunna bemøta målgruppen bättre i framtiden och även kunna rekommendera ulike læromedel utifrån var eleven befinner sig. Vi har feks derfor utviklet et årshjul i bilder som vi begge organisasjoner bruker.

I prosjektet har vi jobbat med looping i utviklingen av verktøy och metoder for utdanningen. På grønsøverskridande konferenser har vi samlat utdanningsaktører och pedagoger där vi utviklar och utvärderar verktøy och metoder løpande.

Gjennom å samarbeide over grensen, har vi fått pedagogene til å se nye muligheter ved at de har fått informasjon av hvordan systemet er på andre siden av grensen. Lærerne og vi som prosjektansvarlige har blitt bevisst at vi har ulike utfordringer i forhold til regelverk i de to landene. For eksempel var det en større utfordring for de nyankomne å få åpnet bankkonto på svensk side. Det var også i starten utfordringer i forhold til å få registrert elever uten fast oppholdstillatelse. Her fikk vi tips på andre siden av grensen og kunne lære av hverandre for å løse de ulike utfordringene.

Elevene og pedagogene har fått reise og delta på messer på andre siden av grensen. Norske nyankomne elever har vært og holdt foredrag for svenske og norske lærere på felles samling. De har lært mye om respektive land og sett muligheter for også å jobbe på tvers av grensen en gang i framtiden.

Vi har en felles kommunikasjonskanal som vi har benyttet internt i prosjektet. I tillegg har vi en facebookside for å nå alle deltakere i prosjektet. Her har vi spredd erfaringer og resultater på tvers av grensen.

Vi har spridd erfaringer fra prosjektet gjennom våre organisasjoner både regionalt og nasjonalt. På dette sättet har vi nådd mange skoler og pedagoger i både Sverige og Norge. Vi vet idag at både UE Norge og UF Sverige er meget interesserte av prosjektet og vi har fått flere regioner som ønsker å anvende vårt material og vår modell i sin region. Vi har även spridit utanför landsgränsen till Italienska, polska och slovakiska lärare som besökt våra skolor.

7. De horisontella kriterierna

Prosjektet hadde som mål att främja en ökad sysselsättning bland unga genom jobb, högre utbildning och uppstart av nya företag samt rörlighet över gränsen. I samtliga utbildningar som vi tillhandahåller läggs stor vikt vid värderingar och demokrati.

Våra nyanlända elever har fått kunskap om våra nordiska samhällen genom våra läromedel. De har fått driva UB/UF-företag och genom detta tagit ett steg ut i våra nordiska samhällen, mött svensk/norsk kultur och fått testat sin företaganda. Gjennom evaluering i form av intervju med lærerne og elevene, fikk vi tilbakemelding om av våre tilpassede program ga ungdomarna ökad kunskap och förståelse för att forma sin egen framtid.

I samtliga utbildningar har vi hatt fokus på hållbar utveckling och hållbart företagande, sett ur socialt, miljö & klimat samt ekonomiskt perspektiv. Detta genomsyrar vårt arbetssätt och är också något som vi kommuniserar till samtliga målgrupper som arbetar tillsammans med oss. Flere av ungdomsbedriftene har hatt fokus på bærekraft i sine forretningsideer. De har valgt å gjenbruke gammelt materiell og de har laget mat av frukt og grønnsaker som normalt hadde blitt kastet.

Genom att elever har gjennomført våra läromedel/program, har samtliga, oavsett kön, fått samma möjlighet att få den övning och kunskap som krävs för att bli en företagsam medborgare.

Vi gjorde ingen skillnad på elev och elev utan lät den naturliga fördelning mellan kvinnor och män, pojkar och flickor som gäller i utbildningssystemet gälla även för deltagarna i projektet. På svensk side var det signifikant mange fler menn enn kvinner. Vi var ikke klar over alle kulturelle forskjeller som vi møtte på. Blant annet opplevde vi at jentene foretrakk å produsere sitt

produkt bare sammen med jenter, fordi de da kunne ta av seg sin hijab. På en annen side, opplevde vi at de var ganske så likestilte på kjøkkenet da de produserte mat. Dette ga muligheten for å diskutere mer hvordan det nordiske samfunnet er oppbygd i forhold til likestilling mellom kjønnene.

I projektet jobbet vi med flere ulike målgrupper såsom skoledare, pedagoger och rådgivare från näringslivet. Vi var bevisste når vi engasjerte rådgivare från näringslivet, å ha fokus på jevn fordeling mellom kjønn, da de många gånger blir förebilder för eleverna. Genom vårt läromedel vårt samhälle/vårt samfunn lyfter vi demokrati på ett tydligt sätt. Elevene har fått gjennomføre konkrete demokratiske prosesser. De har gjennomført valg hvor flertallet har fått gjennomslag. De har fått innføring i det nordiske velferdssystemet gjennom konkrete øvelser med å betale inn skatt for eksempel.

Genom projektet önskade vi nå en målgrupp som ej representerades i stor utsträckning. I prosjektet jobbet vi for at alle skulle få like muligheter til å trene sine entrerprenørielle ferdigheter. Vi har fått tilbakemelding av pedagoger om at det er først når man forstår og kjenner til samfunnet man bor i at man våger å interagere i det norske/svenske samfunnet. "Vårt lokalsamfunn" har fungert meget bra da det har gitt elevene en grunnleggende forståelse. Derfor ser vi at dette programmet er en fin introduksjon når man kommer ny til Sverige eller Norge.

Vi har også fått tilbakemelding at elevene føler seg viktigere når de driver ungdomsbedrift. Da får de være sjefer, ha ansvar for salg, økonomi og markedsføring. Det er en stor kontrast til hva de opplever når de har utplassering/arbetsplatsförlagd utbildning på skolen. Da må de ofte gjøre enkle jobber, som rydde varer, vaske og lignende. Elevene vokste mye på å få lov til å ta ansvar. Elevene deltok også på lederseminar sammen med andre norske og svenske elever. De følte at de da ble likestilt de andre elevene og fikk i større grad muligheten til å bygge nettverk.

Samtliga deltagare i projektet gavs samma möjligheter att få jobba med sina entreprenöriella färdigheter oavsett vilken bakgrund de kommer från. Genom att fler elever nu driver UB/UF-företag ökar chansen och möjligheterna för tjejer att starta företag och bli ledare senare i livet. Detta visas i forskarrapporter genom att UF-företagande gör skillnad för startandet av företag och störst effekt gör det för tjejerna och det visas att kvinnor med en UF-bakgrund är hela 80 % mer sannolika än kvinnor utan UF-bakgrund att starta aktieföretag.

Gjennom å drive bedrift i skolen ga det elevene mulighet for å se at det å starte for seg selv, også var en karrierevei og en mulighet for integrering i det nordiske samfunnet. I evalueringen fikk vi tilbakemelding om at de lærte språk, de fikk kunnskap om økonomi og et mye større nettverk enn tidligere.

På svensk sida så var det flertalet av de som drev UF-företag som var "överåriga" det vill säga de som inte hinner läsa in sina betyg för att komma in på ett gymnasieprogram. För dessa elever var det extra viktigt att se andra möjligheter i samhället än att läsa vidare.

8. Informasjon og kommunikasjon

I starten av projektet gjordes en kommunikationsplan både för intern och extern kommunikation. Denna har reviderats under projektets gång. I starten lades vikten på att förankra hos lärare, skolledare och politiker. Detta har skett via telefonkontakt, personliga möten, gemensamma nätverksträffar och genom de ordinarie träffar som skett i våra två organisationer. I all kommunikation har vi prioriterat att lyfta fram de goda exemplen; de personer som är involverade på olika sätt i projektet: Lärare, elever, företagare, rådgivare och finansörer. Projektinformation till intressenter såsom kommuner, näringslivsorganisationer, politiker och liknande har lämnats i olika sammanhang.

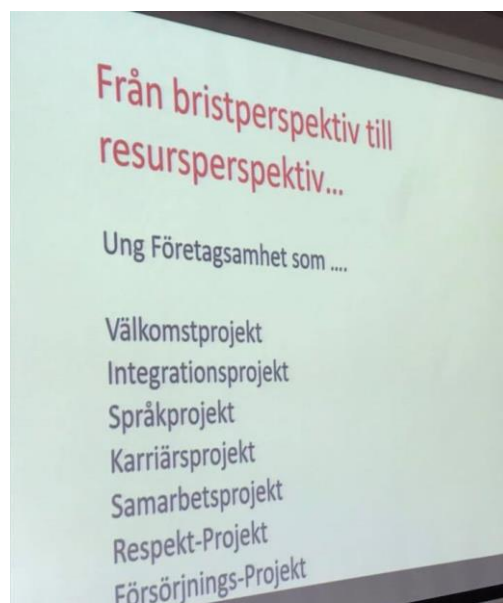
Vid all kommunikation har vi använt oss av de logotyper som har krävts.

Förutom nedan angivna kommunikationssätt har allmänheten fått en inblick i verksamheten och i vad projektet kan innebära genom våra mässor. De regionala mässorna är ett enormt stort marknadsfönster för UB/UF-företagen och vår verksamhet. Det är väldigt många som får möjlighet att se vad det är och att UB/UF-företagen får träffa så många kunder att interagera med och det är en av stor möjlighet för våra nyanlända att vara med på lika villkor. Under två år har våra UF-företag från språkintröduktionsprogrammet gått vidare till SM i UF-företagande och

under ett år har ett UB-företag gått vidare till NM (till vår stora glädje). Detta ger stor spridning av interregprojektet dels i vår organisation, men också till de besökande lärare, politiker och andra elever om interreg.satsningen som görs på nyanlända och att anpassning av Ufs läromedel. Under den stora lärarkonferensen på SM i UF-företagande 2019 spreds information om "Uppdraget" i lärarnas vip-rum genom att vi var på plats och spred resultat av projektet för både lärare och kollegor. På norsk side, har prosjektet blitt presentert på lærerkurs på fylkesmesser. Det har også blitt presentert på nettverkssamling siste høst for hele det norske UE nettverket.

Bilde: Presentasjon av Oppdraget på SM

Bilde: Fra foredrag med Torbjörn Stenson

- Trycksaker, affischer mm

Vi har tagit fram inbjudningar till de olika evenen såsom; Lärarfortbildningar/kickoffer/mässor/ elevinspiration mm.

Vi har hängt upp affischer på båda regionkontoren och vid entréer, skickat ut nyhetsbrev/ information till UB/UF-lärarna och samtliga skolor/medfinansiärer.

- Film/bilder

Under projektet har ett flertal filmer tagits fram. Det har bland annat varit inspirationsfilmer som har och kommer att användas för att inspirera kommande elever till att driva UB/UF-företag. Filmerna används även vid olika lärar- och näringslivsarrangemang. Vi har tagit fram film spridning/populärversion av slutresultatet i projektet. Dessa finns tillgängliga på youtube (ung företagsamhet fyrbodal) facebook samt på våra hemsidor.

- Digital kommunikation, webb och sociala medier

Vi har information om projektet på våra webbplatser, det har varit information om de olika evenen och artiklar om projektet. Vi tror att sociala medier såsom facebook och instagram ger större utdelning av besökare, så där har vi delat tidningsartiklar, filmer och bilder från olika besök/event. I inloggat läge för lärare har de kunnat/kommer nå det material som har anpassats och film på en egen del av webbsidan. Vi har även lagt filmerna om uppdraget-projektet på våra respektive youtubekanaler. Vi har arbetat med personliga möten med våra målgrupper, men för att uppnå mer kontakt med dem och kunna uppdatera löpande har vi riktat marknadsföringen beroende på vilken målgrupp vi har velat nå:

- Lärare, skollidare och mentorer/rådgivare har vi kommunicerat löpande med via mail, telefon och sociala medier

Slutresultatet är kommunicerat till alla berörda parter. Ungt Entreprenörskap och Ung Företagsamhet har stor påverkan på utbildningsaktörer över hela Sverige och Norge och resultaten är på så sätt spridd långt utanför våra respektive regioner. Genom våra organisationer och vår organisationsstruktur är det kort väg ut till alla skolor i båda länderna. Modellen er spridd och kommer fortsatt att spridas. Filmer er publisert og ligger tilgjengelig som inspiration på intranett og lærersider. Dessa anpassningar är knytta till att jobba med Ungt Entreprenörskap- eller Ung Företagsamhets läromedel/programmer. Du finner materialet på www.ungforetagsamhet.se når du logger deg inn som lærer. Per i dag er det en åpen ressurs på norsk side; www.ungdomsbedrift.no, men den vil i skoleåret 20/21 også være en innlogging som lærer.

Dette for å løfte prosjektets resultat. Utöver detta är projektets målgrupper informerade.

Information kring modell och material som arbetats fram kommer leva vidare i de UF/UB-regioner som tar till sig materialet. Det vil også ligge tilgjengelig som filmer på sosiale medier, på lærersider og intranett.

I alla sammanhang där information lämnats om projektet har det upplysts om att finansiering sker via Interreg.

9. Forankring av prosjektets resultat og effekter

Arbetet inom projektet, utbytet av erfarenheter, metoder, kunskaper och verktyg ska fortsatt implementeras och användas i den regionala och gränsöverskridande verksamheten.

Den framtagna modellen, filmer og material finns tillgänglig för de regionala medarbetare som har möjligheten att jobba med nyanlända. De er også tilgjengelige på lærersider og intranett. Vi har sett under projektets gång att jobba på språkintruktionsprogram med våra läromedel tar mycket tid i anspråk för UF/UE-medarbetare då där både språk och kulturella skillnader kräver mer tid till förklaringar. Även på grund av elevernas ibland osäkra situation i vårt land som skapar mycket oro hos eleverna. Därför ser vi att många UF/UE-kontor söker extra medel för att öppna upp för möjligheten att jobba med nyanlända och då kommer våra anpassade material (exempelvis UB/UF-årshjul i bilder) vara en bra början. De material som har tagits fram, har delats inom organisationen och då fler inom UF Sverige jobbat med nyanlända har vi även tagit del av deras material och fyllt på med våra anpassningar. Under projektets gång har frågor tillkommit som endast berör nyanlända UF/UB-företag och ibland har det krävts nationell hjälp för att lösa eventuella skattefrågor, upphållstillstånd m.m och dessa har lagts i en nationell manual för att nås av alla medarbetare.

De nätverk som byggts upp under projektet kommer fortsatt att bli inbjudna på de gränsöverskridande aktiviteter vi har, dock utan att vi kan finansiera dessa resor och aktiviteter.

Samarbete med andra aktörer

Vi har under projektet haft ett samarbete med UF Göteborg där de har ett projekt med nyanlända finansierat av Steena stiftelsen. Projektet Steena i Göteborg har jobbat med nyanlända och UF-företagande liknande som vi, men de har inte jobbat så mycket med att utveckla material eller använda våra andra läromedel. Så de har de tagit del av material och erfarenheter ur vårt projekt. Vi

har tagit del av deras bredd då flera starka UF-lärare börjat jobba på språkintröduktion och kulturen i Göteborg blev att man driver UF-företag för nyanlända. Så de har haft ett större underlag vilket gjort deras mässor och försäljningstillfällen intressanta för våra pedagoger och lärare att besöka.

10. Aktiviteter og økonomi

Det vi kan konstatera är att vår verksamhet bygger till stor del på personalen som arbetar och deras kunskap och kompetens. Det är de som varit navet i verksamheten i projektet. Exempelvis så har tid för att rekrytera och inspirera rektorer, lärare och elever varit en stor del, likaså i allt arbete med framtagning av modell och läromedelsmaterial som vi gjort i samarbete med pedagogerna.

11. Forslag og ideer

Här presenteras några tankar, förslag och idéer. En lärdom som vi tar med oss, är att vi i kommande projekt ska involvera lärarna i ett tidigare stadium. Det är lärarna som kommer jobba tillsammans med oss och inte rektorerna som är de som skriver under att de vill vara med i projektet. Vi bör därför forankra projektet både hos ledelsen og hos de aktuelle utøvende lærerne. Vi behöver tydliggöra tiden det tar att vara involverad i ett projekt för att rektorer ska avsätta tid och underlätta pedagogernas arbetsbörda på skolan. Detta för att hinna med att ge den feedback och komma på de träffar som anordnas. For at det ikke skal bli merarbeid for lærerne, slik at de mister motivasjonen for prosjektet, er det viktig at de får avsatt ressurser fra sin leder til dette arbeidet. Vi lyktes ikke å få de svenske elevene som ikke hadde oppholdstillatelse over på norsk side. Dette ble frarådd fra myndighetenes side. Lærdom til et nytt prosjekt, er i forkant å sjekke ut hvilke regler som gjelder i forhold til bevegelse over grensen med denne målgruppen.

Vi ser att det behövs ännu mer arbete med att möjliggöra att elever får chans att träna på sina entreprenöriella förmågor i skolan. Det är en lång bit kvar till att alla ges möjlighet att jobba med någon av våra program någon gång under sin skolgång. Nyckeln till detta är politiker, skolledare och lärare, att de förstår vilken samhälls-och personlig nytta det ger. I arbetet med nyanlända ser vi olika nytta beroende på var i utbildningen man är. Exempelvis är det en bra ingång att börja med «Vårt samhälle» när man kommer som nyanländ för att få en förståelse för vårt nordiska samhälle och hur det är uppbyggt. Har man varit en längre tid i landet är det en fin ingång att driva UF/UB-företag för att möta samhället, träna språket, våga, ta ansvar och speciellt för de som inte kommer hinna läsa vidare är det en fin kunskap att ta med sig vidare.

Det behövs stimulera till entreprenörskap för att på sikt starta företag, men då kanske inte enbart genom att bara rikta in sig på UB/UF-företag utan använda våra andra koncept och utbildningsmaterial för detta arbete.

Uppdraget

**UNGT
ENTRE
PRENØR
SKAP**

Interreg
Sverige-Norge
Europeiska regionala utvecklingsfonden